

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2015 m. lapkričio 13 d. *

Žvakių žiburėliai Lietuvos istoriją menančiose vietose

Nuo 2013 metų pilietinėje akcijoje „Uždekl žvakutę savo krašto partizanams“ dalyvaujantis Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno miesto ir rajono filialai, nepraleido progos ir šiemet ižiebiti žvakelių ir padėti gėlių tautos didvyriams žuvusiems Kauno miesto ir rajono teritorijoje.

Žmogaus raida prasideda motinos įsčiose, todėl ir akcijos Kaune dalyviai savo kelionę pradėjo aplankydami paminklą „Kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę Motinoms“, esantį Kauno seniūnijoje kapinėse. Pasveikinimo žodį tarė LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Dubaitė-Bumbulienė. Jai pritarė LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas, savo kalba pažadindamas tragedijos istorijos klosus ir primindamas, kaip svarbu ne tik puoselėti partizanų atminimą, bet ir skleisti jo aktualumą jaunajai kartai. Akcijos globėja Kaune LR Seimo

narė Vincė Vaidevutė Margevičienė priminė šio simboliško paminklo atsiradimo istoriją ir atidengimo iškilmes. Tvyroju sią pakilių renginio nuotaiką pratęsė kitos kalbėtojo – partizano Vytauto Balsio žodžiai. Auksė Ramanauskaitė-Sko-kauskienė, partizanų vado Vanago duktė pabrėžė, kad tuometinė Lietuvos laisvės armija atitiko visus kariuomenei keiliamus reikalavimus, todėl negalimaleisti jos vadinti neteisėta tarptautinėje pasaulio bendruomenėje. TS-LKD Kauno skyrių sueigos pirmininkė Edita Gudišauskienė paantrino prieš tai kalbėjusiųjų išsakytoms įžvalgoms ir akcijos dalyviams palinkėjo sekmingo tolesnio kelio. Pašurmuliavus ir pasklidžius aukšinius rudens lapus, nutiekstus saulės, bei sulaukus, kol išskris „fotoaparato paukščiukas“, atsisveikinta su šia garbinga Lietuvos istoriją menančia vieta.

(keliamas į 2 psl.)

Lazdijuose – Sovietinio genocido aukų ir Laisvės kovotojų muziejus

Lazdiju centre, Vytauto gatvėje, stovinčiamame mūriniam pastate sovietmečiu veikė KGB, buvo įsikūrusi sovietinė milicija, blaivykla. Iki šiol išliko sovietų valdžios represijų laikus menančios kalinimo kameros, grotos, durys, kalinių pasivaikščiojimo kiemelis. Dabar šiame pastate Lazdiju rajono valdžia ketina įkurti sovietinio genocido aukų ir laisvės kovotojų atminimo įamžinimo muziejų.

Kaip rašė „Lietuvos žinios“, pastatajau apžiūrėjo Lazdijuose apsilankę Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) generalinė direktoriė Teresė Birutė Burauskaitė, Memorialinio departamento direktoriė Gintarė Jakubonienė bei Genocido aukų muziejaus direktoriaus pavaduotojas Eugenijus Peikštenis. Specialistai pripažino, kad Lazdiju centre stovintis mūrinis pastatas yra unikalus, nes Jame yra išlikę daug autentikos, menančios sovietų valdžios represijų laikus. Buvo aptartos galimybės bendradarbiaujant su LGGRTC bei Genocido aukų muziejumi surinkti kuo daugiau archyvinės medžiagos ir šiame pastate atkurti autentiškas patalpas, kurios liudytų apie tautos istorinę praeitį.

„Muziejus kuriamas ateities kartoms. Tam, kad suaugę žmonės, kurie šiuo metu dar yra vaikai, įsivaizduotų, kokia buvo šalies praeitis, istoriją pažintų ne vien iš vadovėlių“, – sakė T. B. Burauskaitė.

Lazdiju rajono meras Artūras Mar-

gelis sakė, kad pastatas ne tik puikiai tinkta muziejaus patalpoms, Jame galėtų būti vykdomi ir edukaciniai užsiėmimai, kurių metu lankytojai, ypač jauniosios kartos atstovai, būtų supažindinami su sovietų valdžios represijomis, pasipriešinimo kovomis. „Laikas nenumaldomai bėga, pasaulis keičiasi, ir daug svarbių dalykų nueina užmarštin. Todėl mūsų pareiga – išsaugoti gimtojo krašto bei šalies istoriją ir ją perduoti ateities kartoms“, – kalbėjo A. Margelis. Jis tvirtino, kad Lazdiju rajono taryba šiais metais skyrė lėšų pastatui išpirkti iš savininkų. Prieš porą dešimtmeciu pastatas buvo grąžintas savininkų palikuonims, tačiau šie neskubėjojo remontuoti ar rekonstruoti. Meras teigė, kad lėšų naujajam muziejui įkurti bei pastatui pritaikyti muziejaus reikmėms tikimasi rasti ne tik savivaldybės biudžete, bet ir gauti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Idėją realizuoti ketinama per vienus ar dvejus metus.

I nupirkta pastatą ketinama perkelti ir jau beveik ketvirtį amžiaus Lazdijuose veikiantį Laisvės kovų muziejų. Lazdiju krašto muziejaus direktoriė Daina Pledienė sakė, kad pastatas, kuriame dabar veikia Laisvės kovų muziejus, yra apgailėtinis būklės, o Jame įrengtos ekspozicijos labiau mėgėjiškos, ne visai atitinka muziejams keliamus reikalavimus. „Tikimės, kad naujajame pastate atsiras galimybė įrengti šiuolaikeines ekspozicijas, išnaudojant išlikusią autentiką“, – teigė D. Pledienė.

Parengta pagal „Lietuvos žinių“ inf.

Kompozitorui ir chorvedžiui Antanui Padleckiui atminti

Spalio 29-osios popietę senjorai rinkos į neeilinį renginį, susitiko prisiminanti ir pagerbtį Laisvės kovų dalyvį, politinį kalinį, muzikos mokytoją ir kompozitorių „Laisvės kovų dainos“ choro vadovą Antaną Padleckį (1925–2010). Kompozitoriaus gyvenimo ir kūrybos palikimui atminti skirtame renginyje atvyko jo draugai, kolegos, artimi žmonės.

Renginio metu sveikinimo žodį tarė buvęs tremtinys, dainavęs A. Padleckio vadovaujamame chore ir dabartinis tremtinių ansamblio „Kauno senjorai“ seniūnas Kazimieras Putna. Tylos minute pagerbtas A. Padleckio ir visų choro „Laisvės kovų dainos“ narių išėjusių anapilin atminimas. Kauno Panemunės senelių namų direktoriės vardu sveikinimo žodį tarė Krizių centro asmenims, nukentėjusiems nuo sovietinės okupacijos, skyriaus vadovė Raminta Starevičienė. Gražiai prisiminimais, apie choro pradžią, dalinosi buvusios politinės kalinės, „Laisvės kovų

dainos“ ansamblio įkūrėjos Ona Marija Gražulienė ir Ona Dailidienė. Antano Padleckio kūrybos gaires apžvelgė

va!“. Renginio metu skambėjo tremtinių choro „Kauno senjorai“ (vadovė Lina Maslauskiene) širdį virpinančios dainos, kurioms muzikinę aranžuotę sukūrė kompozitorius A. Padleckis. Eiles susirinkusiems šia ypatinga proga skyrė tremtinių choro „Kauno senjorai“ narė Laima Teresė Augulytė, taip pat buvusi politinė kalinė Silvija Simanonienė ir Birutė Čiučkienė, kurios dėl sveikatos problemų negalėjo dalyvauti renginyje, tačiau ir širdimi, ir mintimis buvo kartu.

Šią popietę nestigo ištisies gražių, prasmungų, šiltų prisiminimų apie velionį. Dar ilgai susirinkusieji dainavo kompozitoriaus dainas, peržiūrėjo filmuotą medžiagą iš visų jų bendrų susitikimų, renginių, vakaronių. O šiam susitikimui skirtos politinės kalinės Silvijos Simanonienės eilės dar ilgam išliks višus atminty.

Aldona KRINICKIENĖ.
Igarkos tremtinių brolijos
pirmininkė

Žvakių žiburėliai Lietuvos istorija menančiose vietose

(atkelta iš 1 psl.)

Toliau žygio dalyviai nuvyko į Garliavos miestelyje esančią Vytauto gatvę, kur pastato, pažymėto 105 numeriu, šone pui-kuojasi kukli atminimo lenta. Ji atidengta 2004 metų rugpjūčio 22 dieną buvusio Tauro apygardos partizano, politinio kalinio P. Pečiulaičio-Lakštingalos ir partizanų ryšininko, politinio kalinio J. Rindeikos iniciatyva. Šis atminimo simbolis ženklina anuomet čia buvusią aikštę, kurioje 1944–1952 metais niekinti Garliavos apylinkėse žuvę partizanai. Netrūko žygio dalyvių pasiskymų ir šiame aplankytame objekte, bet tikriausiai labiausiai visiems ten buvusiems įstrigo Mindaugo Babono jausmingai padeklamuotos jo kūrybos eilės.

Trečioji vieta, kur pabuvojo akcijos dalyviai – Onos Dagilienės sodyba Jonučių kaime, Alšėnų seniūnijoje. Apie tragedišką partizanų ir sodybos šeimininkų lemtį papasakojo Gytis Bagdonavičius, mokinys, Jaunuju konservatorių lygos Kauno rajono narys. Savo istorijos žiniomis jis pademonstravo, kad jaunuju akcijos dalyvių gretos žino šiuolaikinės Lietuvos valstybės laisvės kainą. Tiesa, šią vietą valdybos pirmininkė Rasos Duobaitės-Bumblienė paskatinti akcijos dalyviai paliko tvarkingesnę nei rado.

Kitas kelialoju aplankytas objektas buvo Pabartupio kaimo miško pakraštyje įkomponuotas kryžius, skirtas Juozo Lukšos-Daumanto atminimui. Šiasmenybė buvo Lietuvos laisvės kovos sajūdžio atstovas užsienyje, LLKS visuomeninės dalies Politinio skyriaus viršininkas, knygos „Partizanai“ autorius ir partizanų majoras. Jo reikšmingus darbus Lietuvos valstybei išsamiai akcijos „Uždeik žvakutę savo krašto partizanams“ dalyviams išdėstė buvęs Tauro apygardos partizanas Vytautas Balys. Prieš tai kalbėjusi Kauno rajono savivaldybės tarybos narė Regina Lukoševičienė, pristatydama partizaninio judėjimo po antrosios sovietų okupacijos formavimąsi, trumppai išvardijo reikšmingus šios garbingos asmenybės – Juozą Lukšos-Daumantą darbus: partizanų būrimą, duomenų apie žuvusiuosius ir gyvuosius kaupimą ir saugų per davimą į užsienio šalis, bendradarbiavimą su kovotojais, esančiais užsienio valstybėse. Be to, vaidykstės išpūdžiais dalijosi Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Po gausaus prisiminimų lietaus, žygio dalyviai, gindamiesi nuo žvarbaus vėjo pinkilių atsigérė karštos arbato ir

pagarbiai nužvelgę paminklą-kryžių išvyko toliau į Kluoniškių kaimą, Zapiškio seniūniją.

Ten, buvusioje Zigmo Balsio sodyboje, 1945 metų birželio 13-osios rytą kaudamiesi su NKVD kariuomenės trisdešimties karių grupe žuvo Tauro apygardos partizanai. Minėtos sodybos sode jie atgulė Amžinojo poilsio. Sodybos šeimininko sūnus Vytautas Balsys-Uosis pastatė kryžių ir nedidelį memorialą, skirtą žuvusiesiems atminti. Pagerbę žuvusiu atminimą ir išklausę politinio kalinio, buvusio Tauro apygardos partizano, pasiskymo akcijos dalyviai patraukė toliau.

Kauno rajone Raudondvario miestelio Nevezio gatvėje – palaidoti 1944–1953 metais Raudondvario apylinkėse ir valsčiuje už Lietuvos laisvę kovoje vyrai. Lankant paminklų Laisvės kovotojams kompleksą žvakių šviesa sužibo ryškiai, nes dangų émė dengti vis sodresnė prietema. Todėl išklaušė trumpus, bet žaismingus LPKTS pirmininko prisiminimus apie vaikystės akimirkas, kai lankydavo šią vietą, akcijos dalyviai paskubomis patraukė link trijų kryžių kompozicijos Raudondvario Švento Kūdikėlio Jézaus Teresės bažnyčios šventoriuje. Ten, danguje

besižiebiant žvaigždėms, akcijos „Uždeik žvakutę savo krašto partizanams“ Kauno mieste ir rajone dalyviai galėjo ne tik pasigrožeti kryžiais, bet ir pasisveikinti su monsinjoru A. Paulauskui. Jis šeimininkauja Raudondvario Švento Kūdikėlio Jézaus Teresės bažnyčioje ir yra parapijėcio, LPKTS pirmininko Gvido Rutkausko bičiulis, todėl jo paprašytas atėjo ir trumpai papasakojo kryžių kompozicijos šventoriuje atsiradimo istoriją. Kai visiškai sutemo ir akcijos dalyviai ruošesi skirstytis namo, LPKTS pirmininkas nustebino akcijos dalyvius maloniu kvietimu pasidalinti išpūdžiais kiek šiltesnėje vietoje. Taigi Raudondvario miestelio Oranžerijos restorane akcijos „Uždeik žvakutę savo krašto partizanams“ dalyviai ir organizatoriai turėjo galimybę padékoti vieni kitiem už progą susitikti. Pasidalinti mintimis apie istorinę praeitį ir ateities perspektyvas, pamästyti apie Vėlinių laikotarpio rimtį bei svarbą gyvenime. Tokia šilta gaida užbaigtas žygis išliks šviesiu prisiminimu iki kitų metų, kai šia turiningą dieną bus galima pakartoti galbūt jau su gausesnėmis akcijos dalyvių gretomis.

Austėja ŽOSTAUTAITĖ
Nuotraukos autorės

Lietuva turi pareikalauti EŽTT pataisyti sprendimą dėl genocido

Po to, kai spalio pabaigoje Europos Žmogaus Teisių Teismo Didžioji kolegija paskelbė, kad buvęs sovietų saugumo karininkas Vytautas Vasiliauskas Lietuvoje nuteistas remiantis „teisinėmis nuostatomis, kurios negaliojo 1953 metais“ nei viadaus, nei tarptautinėje teisėje, pažeidžiant Europos žmogaus teisių konvenciją, šeštadienį Kaune Tévynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų taryba priėmė rezoliuciją, kuria siūlo, kad Lietuva pateiktų Europos Žmogaus Teisių Teismui (EŽTT) papildomų dokumentų apie sovietų saugumo struktūrų veiklą ir pareikalautų pataisyti priimtą EŽTT nutarimą.

Anot dokumento, Strasbūro teismas, priimdamas sprendimą byloje „Vasiliauskas prieš Lietuvą“, neatsižvelgė, kad „sovietinės okupacinės institucijos Lietuvos teritorijoje veikė visiškai neteisėtai“, „sovietinio saugumo institucijos Lietuvoje buvo vieningo centralizuoto okupacijos institucijos mechanizmo dalis“, o „V. Vasiliauskas buvo SSRS karinių struktūrų (MGB) karininkas, tad pagal Lietuvos Respublikos 1998 metų įstatymą – nusikalstamos organizacijos narys, dalyvavęs SSRS okupuotos Lietuvos pasipriešinimo kare priešo pusėje, dar ir susitepęs krauju“.

Rezoliucijoje teigiamą, kad esamas EŽTT sprendimo tekstas mėgina atgaline data netiesiogiai įteisinti Sovietų sajungos įvykdytą Lietuvos okupaciją ir aneksiją.

„EŽTT neteisingai nuro-

dė, kad Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas (nežinia, kodėl tik 99 straipsnis) V. Vasiliauską nusikalstimo atžvilgiu buvo taikomas atgaline data, nors to asmens veiksmai 1953 metais buvo nusikalstami pagal neprieklausomos 1918–1940 metų Lietuvos valstybės įstatymus, kurie nebuko atšaukti jokiui suverenios Lietuvos aktu, tik netaikomi“, – rašoma TS-LKD dokumente.

Be to, 1949 metų vasario 16 dieną priimta Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos Deklaracija skelbė, kad Lietuva yra demokratinė respublika, o „asmenys, bolševiškinės arba vokiškosios okupacijos metu išdavę Tévynę bendradarbiaudami su priesu, savo veiksmais ar įtaka paakenkę tautos išsilaisvinimo kovai, susitepę išdavystėmis ar krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos Teismą“.

Primename, kad Lietuvos teismai V. Vasiliauską buvo pripažinę kaltu dėl genocido, bet dėl ligų ir senyvo amžiaus nuo bausmės atleidę.

V. Vasiliauskas nuteistas už tai, kad dalyvavo departojuant Lietuvos pasipriešinimo kovotojų Joną Būrininką. Lietuvos teismai argumentavo, kad jis dirbo represiniše struktūrose, kurios siekė sunaikinti partizanus, o rezistencijos dalyviai buvo svarbūs lietuvių tautai išlikti, nes jie trukdė sovietams vykdyti represijas. Tačiau Strasbūro teismas nurodė pasigedęs „istorinių ir faktinių duomenų, kaip Lietuvos partizanai atstovavo lietuvių tautai“.

Parengta pagal BNS inf.

Skelbimas

Paminėkime Lietuvai svarbias datas kartu

to 12 val. kviečiame dalyvauti Karių priesaikos ceremonijoje Karo muziejaus sodelyje.

Lapkričio 25 d. (trečiadienių) 15 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) rengiama moksliškė konferencija signataro Jono Basanavičiaus atminimui. Konferencijos organizatoriai Vytauto Didžiojo universitetas, Kauno įgulos karininkų ramovė, Kauno Jono Basanavičiaus gimnazija, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga.

Renginių globėja – LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė. Kviečiame dalyvauti

Įvykiai, komentarai

Nepaskandinama partija

Praėjo net 25 nepriklausomybės metai, kurie, žinant viudutinę mūsų gyvenimo trukmę, prilygsta trečdaliui žmogaus gyvenimo arba – ketvirčiu amžiaus. Bet atrodo, kad ir to ketvirčio amžiaus daliai mūsų šalies žmonių neužtenka suvokti, kad kyšininkavimas, nepotizmas (tarnybinės padėties naudojimas giminėms ar draugams proteguoti), nomenklatūrinis privilegiuotumas galiausiai trenkia per jų pačių gerovę ir ateities perspektyvas. Kaip kitaip paaškinti faktą, kodėl mūsų valybės piliečiai nuolat renka į valdžią ydomis aptekusių dabartinę socialdemokratų partiją? Tarsi įrodymas, kad daliai žmonių atrofavosi sažinė, pateikiami politinių partijų populiarumo reitingai ir prognozės, už ką balsuotų rinkėjai, jeigu vyktų rinkimai dabar – taigi, nepaisant šiandieninių skandalų, krečiančių socialdemokratų partiją, didžiausia dalis rinkėjų teigia balsuosiantys už ją. Taip pat ši partija užima populiarumo reitingų viršūnę. Kyla klausimas – ar rinkėjai pamiršo Alytaus merą socialdemokratą Česlovą Daugėlą, suimtą prieš 5 metus už korupciją, netrukus po to sulaikytą Vilniaus miesto savivaldybės vicemerą Romą Adomavičių už 40 tūkst. litų kyšio paėmimą, o šio mėnesio pradžioje buvo sulaikytas Utenos meras socialdemokratas Alydas Katinas – jis įtariamas reikalavęs kyšio ministro pirmininko Algirdo Butkevičiaus sekretoriato vadovės Džiuljetos Žiugždienės naudai.

Seimo narė Agnė Bilotaitė pastarajį pusmetį paaiškėjusių socialdemokratų „nuopelnus“ taikliai pavadinė „septy-

niomis nuodėmėmis“. (Seimo narė reziumuoja, kad tokie dalykai kerta žmonių pasitikėjimą valdžia ir žlugdo valstybę.) Jei kas primiršo jas, bus proga prisiminti:

1) premjero A. Butkevičiaus žentas įmonės akcijas už slepiamą, mažesnę nei rinkos kainą, galimai gavo kaip dovaną premjero šeimai;

2) teisingumo ministru J. Bernatonui namą už neatkleistą kainą pastatė įmonė, priklausančių ministro draugui, kurio ne vienas verslas laimi viešuosius konkursus J. Bernatonui pavaldžiose ministerijų įstaigose;

3) įtakingi valdančių partijų politikai ir tarnautojai nemokamai lankosi socialdemokratų mero vadovaujamos Druskininkų savivaldybės įsteigtame vandens pramogų parke, kur gyvena išskirtinėse, kitiems piliečiams neprieinamose patalpose;

4) specialiai nelegaliomis socialdemokrato mero R. Malinauskų statybos legalizuoti premjeras kitą dieną po judvieju susitikimo priima nutarimą, kuriuo įteisinamos visos statybos tokiose saugomose teritorijose;

5) Druskininkų ir kitus LSDP korupcijos atvejus tyrusios STT Kauno valdybos vadovas atsistatydina, kaip teigama žiniasklaidoje, dėl socialdemokratų politinio spaudimo;

6) opozicijos veikla kai kuriose savivaldybėse varžoma, kraštutiniai atvejai net pasitelkiant teisėsaugą;

7) premjeras ir kitivaldantieji kategoriškai ir ižūliai atsisako pateikti viešus atsakymus į dėlių istorijų kylančius klausimus.

Bet tai, atrodo, ne viskas –

Pradedamas pasirengimas 2016 metų šaukimui į nuolatinę

tarnybą atlikis 3 tūkst. jaunuolių.

Kaip ir šiemet, 2016 metais karo prievelininkų sąrašai bus sudaromi atsitiktine tvarka, naudojant kompiuterinę programą. Siekiant užtikrinti, kad karo prievelininkų sąrašų sudarymo metu būtų laikomasi skaidrumo, objektyvumo ir nešališkumo principų, ši procesą taip pat stebės speciali visuomenės atstovų komisija.

Tarptautinės pratybos „Geležinis kardas“

Lapkričio 9 d. Generolo Silvestro Žukausko poligone Pabradėje (Švenčionių r.) įvyko oficiali tarptautinių pratybų „Geležinis kardas 2015“ (angl. „Iron Sword 2015“) atidarymo ceremonija.

Atidarymo ceremonijoje buvo išrikiuotos apie 2 tūkstančių karių iš 10 šalių pajėgos: Čekijos, Gruzijos, Jungtinės

Amerikos Valstijų, Jungtinės Karalystės, Kanados, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Vengrijos ir Vokietijos. Karius pasveikiavo ir mokymu pradžią paskelbė pratyboms vadovaujantis Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų vadas generolas majoras Almantas Leika.

Tarptautinės pratybos „Geležinis kardas 2015“ vyks lapkričio 8-20 dienomis Generolo Silvestro Žukausko kariniame poligone Pabradėje (Švenčionių r.). Mokymų metu bus siekiama treniruoti sajungininkų šalių partnerių jungtinės karinių vienetus sąveiką, veiksmų suderinamumą ir pasirengimą vykdyti gynybines ir puolamasioperacijas.

per LRT laidą „Savaitė“, kurioje žurnalistė kalbino Seimo Pirmininkę Loretą Graužinėnė, buvo prabilta apie tai, kad „kai kuriuos Seimo narius galėtakoti kriminalinės struktūros“, kad tai susiję su generalinio prokuroro paskyrimo batalijomis ir panašiai. Labai dviprasmiškai tame kontekste nuskambėjo trijų Seimo narių pavardės – B. Bradausko, J. Sabatausko, V. Gabšio. Nuojauta sako, kad socialdemokratų partiją supurtys dar vienas skandalinges įvykis. Idomu – ar po to ši partija, kurios šūkis „vsio zakono“, atsiprašau, – „svarbiausia – žmogus“, ir toliau liks reitingų viršūnėse kaip populariausia partija?

Kur laidus tiesia socdemai?

Seimo opozicijos lyderis Andrius Kubilius Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos tinklapyje paskelbė nerimą keliančią žinią, pavadintą „Lietuvos išdavystę – jau įvykdyta ar dar tik planuojama?“ Štai ką jis rašo:

„Rusų spauda apie „Rosatom“ statomą Astravo elektrinę ir Lietuvos valdžios pastaikoje metuveiksmus skelbia štai tokias žinijas: „Jau šiandien Lietuva labai tyliai ir be nereikalingo triukšmo sederino Astravo atominės elektrinės statybų pagal ESPO konverciją. Be to, Lietuvos Vyriausybėje nagrinėjamas klausimas dėl esančių elektros jungčių su Baltarusija rekonstrukcijos. Rekonstravus energetines jungtis su kaimynine šalimi, Baltarusija išgis galimybę gauti biudžetinių iplaukų parduoda ma elektros energiją per Lietuvą į Lenkiją bei Švediją.“

Taigi rusų spauda skelbia 3

skandalinges žinias: 1) Lietuvos Vyriausybė tyliai sederino su baltarusiais Astravo elektrinę pagal ESPO konverciją; 2) Lietuvos Vyriausybė planuoja stiprinti linijas, vedančias Baltarusijos link; 3) per šias linijas Lietuva planuoja tiek pati pirkti elektros energiją iš Astravo, tiek ją tranzitu pardavinėti per naujas „Nordbalt“ ir „Litpolink“ linijas į Švediją ir Lenkiją, nes iš to tariamai Lietuva galėtų gerai uždirbti.

Jeigu tikrai paaiškėtų, kad Lietuvos Vyriausybė yra padariusi pirmus du žingsnius, jos turėtų laukti pati griežčiausia kriminalinė atsakomybė už Lietuvos interesų išdavystę.

Dėl trečiojo punkto, tiek „Rosatom“, tiek pačiai Rusijai ar Baltarusijai turėtų būti absoliučiai aišku, kad Lietuva savo pinigais nefinansuos pavojingos atominės elektrinės statybos 50 km nuo Vilniaus. Geriausiai tai padaryti nedelsiant parengiant ir priimant Seime specialų įstatymą, kuris visiems laikams uždraustų Lietuvai pirkti elektą iš „Rosatom“ statomos nesaugios Astravo AE ir lygiai taip pat uždraustų tokią elektros energiją tranzitu leisti per Lietuvą ir iš to uždarbiauti.

Dar prieš keliais savaites, kai nebuvo šios publikacijos, viešai sakiau, kad pastarojo meto mūsų Vyriausybės nelogiški veiksmai verčia galvoti, kad yra ruošiamasi tapti Astravo AE rinkos dalimi: Vyriausybės nutarimu naikinant elektros, pagamintos termofikacinėje jėgainėje, supirkimo kvotas, šios jėgainės yra pašmerkiama sunaikinimui, tuo pačiu Lietuvą paliekant be savos generacijos, o mūsų rinką

privalomąją pradinę karo tarnybą

privalomąją pradinę karo tarnybą praeis 3 tūkstančiai karių. Baigę ją jaunuoliai galės siekti karjeros Lietuvos kariuomenėje arbajie bus įrašyti į kariuomenės parengtą personalo rezervą.

Devynių mėnesių trukmės nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą LR Seimas atnaujino 2015 metų kovą. Tai buvo padaryta atsižvelgiant į pasikeitusią geopolitinę situaciją ir valstybės saugumui kylančias grėsmes. Sugrąžinus šauktinių tarybą taip pat siekiant sustiprinti ir pagreitinti kariuomenės dalinių užpildymą profesinės karo tarnybos kariuomeneis, suformuoti pakankamą kariuomenės parengtų rezervą ir užtikrinti tinkamą piliečių pasirengimą ginti savo valstybę.

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Lietuvoje pirmojoje iš Baltijos šalių JAV laikys pratybose naudojamą karinę techniką

Nuo šių metų gruodžio amerikiečiai Lietuvoje pradės sau-goti atsivežtą ir pratybose nau-dojamą karinę techniką ir įrangą. Lietuva tapo pirmaja Baltijos šalimi, kurioje sajungininkai iš JAV laikys pratybose nau-dojamus šarvuocius, visureigius ir kitą karinę techniką. Toks JAV

sajungininkų buvimas Lietuvuje neabejotinai stiprina Lietuvos ir viso regiono saugumą. Lietuva sudarė visas būtinias pratybos ir logistikai sąlygas. Dėl galimo sajungininkų karinės technikos kai-čiaus ir nuolatinio laikymo vietas Lietuvoje dar vyksta derinimas tarp Lietuvos ir JAV atstovų.

Justinas Staugaitis – didžiavyris, per gyvenimą įėjus tik tiesiu keliu

nintų, koks atkaklus ir nuoseklus valstybės ir bendruomeniškumo darbas buvo atliktas tarpukariu. Buvo sukurta valstybė, kuri, skirtingai nei bandė įteigti sovietmečio ideologai, laikėsi tikrai ne dėl Antano Smetonos politinių eksperimentų, bet todėl, kad buvo uždegtos meile Tėvynei ir Dievui jau nosios kartos širdis. A. Smetonos valdymo metu tautininkų ir krikdemų santykiai buvo įtempti, tačiau, atėjus okupantams, į Laisvės kovą aktyviai jungėsi buvę politiniai oponentai ir vedé juos ne politiniai išskaičiavimai, bet Laisvės ir Tėvynės meilė.

Nepriklausomybės Akto signataras, Pirmasis Telšių vyskupas ir viena svarbiausių politinių figūrų tarpukario Lietuvoje Justinas Staugaitis yra puikus pavyzdys, kaip lietuvių tauta sugeba susitelkti ir aukotis, kai reikia grumtis už savo valstybės ateitį.

Nedideliam Suvalkijos kaimelyje, ūkininkų šeimoje gimęs vyresnėlis Justinas tapo svarbia atrama tėvams. Tai buvo viena iš to meto Lietuvoje išprastų daugiaavaikių šeimų, kur vyresnėliui tenka ne tik lauko darbai, bet ir rūpestis broliais ir sesėmis. Tuo labiau, kad mama greitai baigė žemiską kelionę, palikusį Justinui priesaką pasirūpinti šeima. Būsimas signataras ir vyskupas nuo mažumės labai rimtai žvelgė į visus išpareigojimus. Mamai duota pažadą jis ištėsėjo. Nors pačiam niekada neteko žengti lengvu keliu, tačiau jis padarė viską, kad jo broliai ir seserys nejaustų nepritekliaus ir gautų išsilavinimą.

Nors Justinas Staugaitis išsiskyrė iš kitų iškilių visuomenės veikėjų tuo, kad vienu metu sugebėjo pasiekti karjeros aukštumą Bažnyčioje ir visada buvo vienas didžiausių politinio gyvenimo autoritetų, jis sugebėjo išlikti paprastas ir niekada neipuolė į puikybę. J. Staugaitis vis kartodavo, kad tai tik Dievo nuopelnas, kad Jis pasirinko paprastą kaimopienėlį savo įrankiu. Nepaisant nuoširdaus paprastumo, J. Staugaitis sugebėjo būti viena kertinių figūrų atskuriančios Lietuvos diplomatinėje tarnyboje. Būtent jam teko derėtis po Nepriklausomybės akto paskelbimo su vokiečiais dėl Lietuvos prižinimo. J. Staugaitis buvo Lietuvos atstovas Paryžiaus konferencijoje, kurioje buvo

svarstoma pokarinė situacija Europoje. Jis važiavo į Vatikaną įtikinti Šventajį Sostą pripažinti Lietuvą, kaip nepriklausomą valstybę, o vėliau, kartu su vyskupu Juozu Matulaičiu, labai prisidėjo prie Šventojo Sosto konkordato su Lietuva parengimo.

J. Staugaičio vaikystė nežadėjo išpūdingos karjeros. Pradžioje jis buvo mokomas šeimoje, paskui baigė kuklią Naujiesčio mokyklą, vėliau Marijampolės gimnaziją. Anksti apsisprendė dėl kunigo pašaukimo ir baigė Seinių seminariją. Pirmasis paskyrimas į tuo metu apsnūdusį Alytų vikarauti. Paskui jam gerokai teko pakeliauti po parapijas. Kunigas J. Staugaitis niekada nedirbo dėl karjeros. Jis labai mylėjo pastoracinį darbą ir, svarbiausia, mylėjo žmones bei rūpinosi ne tik dvasiniais, bet ir kūniškais poreikiais. J. Staugaitis, kartu su J. Matulaičiu, buvo Bažnyčios socialinio mokymo pirmieiviai Lietuvoje.

J. Staugaičio iniciatyva Marijampolėje buvo įsteigtas pirmasis vaikų darželis Lietuvoje. Kunigas pasirūpino labdaros organizacijos, senelių prieglaudos steigimu, daug dėmesio skyrė žemdirbių ugdymui, supažindindamas juos su kooperacijos idėjomis. J. Staugaičio redaguojamas leidinys „Vadovas“, kuris buvo skirtas dvasininkams daugeliui žmonių tapo pastoracinio įkvėpimo šaltiniu.

Pradėjės rūpintis nukentėjusių nuo karo žmonių šalpos reikalais, J. Staugaitis net neįsivaizdavo, kad tai jis nuves į politinių procesų tirštumą. Jis niekada nesiveržė į politiką, paprasčiausiai stengėsi visokeiriopai rūpintis, padėti žmonėms. Politiką J. Staugaitis suprato kaip natūralų artimo meilės pratęsimą. Jo aktyvi veikla, natūralu darė kitiems išpūdį, todėl kunigas J. Staugaitis buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą ir tapo vienu iš Nepriklausomybės Akto signatarų.

J. Staugaitis puikiai suprato, kad nepakanka vien paskelbtai Nepriklausomybės, tai tik ilgo kelio pradžia. Laukia sunkus darbas, kuriame visi turi sutelkti jėgas. Jis pats prisidėjo tiek, kiek tik leido jo talentai. Jau minėjau jo diplomatines keliones. Jis taip pat tapo viena svarbiausių Lietuvos krikščionių demokratų figūra ir šios partijos ideologu. Tad nieko keisto, kad J. Staugaitis ne tik pateko į visus Lietuvos Seimus iki pat 1926 metų, tačiau taip pat buvo juose vienas iš įtakingiausių parlamentarų, įėjus Seimo pirmininko, vicepir-

Prieš rašydamas šį tekstą, nusprenzdiu paeksperimentuoti ir paklausinėti įvairaus amžiaus žmonių, ar jie žino, kurio 1918 metų Nepriklausomybės Akto signataro 150 metų jubiliejų švęsime kitų metų lapkričio 14 dieną? Pateikiau ir papildomos informacijos, kad tai vienas svarbiausiu tarpuolio Lietuvos visuomenės veikėjų, padaręs itin didelę įtaką tiek valstybės, tiek Katalikų Bažnyčios gyvenime. Teisingo atsakymo neįsgirdau ir tai neturėtų stebinti, nes himno žodžius, kad iš praeities turėtu me semtis stiprybės, deja, dauguma suprantame kaip eilinę deklaraciją, bet ne išmintingą įpareigojimą.

Idėmai peržvelgau istorijos vadovėlius, iš kurių mokosi mūsų vaikai. Neginčijama tai, kad jie gerokai geresni nei tie, kuriais buvome kankinami sovietmečiu. Nepaisant to, juose pateikiamas skurdus istorinis pasakojimas, kuriamo trūksta daug svarbių detalių. Ypač, kai kalbama apie tarpuolio Lietuvą. Per kiek daugiau nei dvidešimt metų Lietuva netik buvo atstatyta, bet jis tapo savita ir svarbia Europos valstybe. Tikrai yra ko pasimokyti ir mums. Pirmiausia, iš tokių autoritetingu dvasininkų, kurie kartu buvo ir aktyvūs visuomenės veikėjai, kaip Juozas Matulaitis, Justinas Staugaitis, Juozas Tumas-Vaižgantas, Mykolas Krupavičius. Deja, bet jiems netik istorijos vadovėliuose, bet mūsų istoriografijoje, kultūroje skiriamas menkas vaidmuo.

Mano galva, tai viena iš priežasčių, kodėl pasakojimai apie Laisvės kovas sovietmečiu, kurie šiaip ne taip prasiveržia į mokyklų programas, neretai atrodo kybantys ore. Laisvės kovos sovietmečiu samprata būtų paveikesnė, jei jauni žmonės prieš tai įsisamo-

Sveikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią Krasnojarsko kr. Tasejevkos r. tremtinę, ilgametę Kretingos buvusių tremtiniių choro „Atminties versmė“ choristę Petronėlę JAKIENĘ. Linkime neblėstančios energijos, stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Kretingos filialas

Nuoširdžiai sveikiname jubilieju švenčiančius LPKTS Palangos filialo narius:

Genovaitę POCIENĘ – 80-aji ir Jurgį SURBLĮ – 70-aji.
Linkime stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Palangos filialas

Garbingo 60-ojo gimtadienio proga sveikiname Irkutsko mieste gimusį Paulių GAILAGALĄ ir linkime, kad visada lydėtų sėkmę, sveikata ir Aukščiausiojo palaima.

LPKTS Rokiškio filialas

Padėka

Dėkojame knygos „Tremties vaikai“ antro tomo leidybų paukojusiems:

Virginijai Kalnaitienei – 10 eurų,
LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

mininko, o kurį laiką ir viceprezidento pareigas. Būtent jam pirmininkaujant buvo priimta Lietuvos Konstitucija, įvesta nacionalinė valiuta, įgyvendinta labai svari žemės reforma.

1926 metais J. Staugaitis pranašiškai perspėjo apie artėjančias grėsmes, kalbėjo apie būtinybę labiau rūpintis socialinėmis žmonių reikmėmis. Po A. Smetonos įvykdymo perversmo J. Staugaitis iš aktyvios politikos pasitraukė. Tiesa, jis buvo pernelyg autoritetinges, veikėjas, kad su juo galėtų nesiskaityti net ir didžiulių įgaliojimus turintis naujasis Lietuvos prezidentas. Jie ne kartą buvo susitikę, diskutavo. Abu puikiai sutarė, kai buvo kalbama apie tautinius reikalus, tačiau nuomonės išskirdavo, kai J. Staugaitis griežtai kritikavo įvestus suvaržymus religinei veiklai ir religinėms organizacijoms.

Pasitraukęs iš oficialaus politinio veikimo, J. Staugaitis gavo ne mažiau svarbias pareigas – jam buvo patikėta tapti pirmuoju, naujai įsteigtos didžiausios Lietuvos Telšių vyskupijos vadovu. Kaip jam įprasta, J. Staugaitis savo veiklai negailėjo nei jėgų, nei laiko.

Jis ne tik įsteigė Telšių kunigų seminariją, įkūrė vyskupijos kuriją, bet ir steigė naujas parapijas, aktyviai rūpинosi pastoracių darbu ir iki pat pasutinės gyvenimo dienos daug dėmesio skyrė gyvam bendravimui su žmonėmis.

Sovietinės ir nacistinės okupacijos metu J. Staugaitis labai

daug dėmesio skyrė žmonių apsaugai nuo okupantų terorizavimo. Jis rūpino ne tik lietuvių, bet ir Lietuvos žydams. Telšių vyskupas griežtai atsakė įgyvendinti nacistinės valdžios reikalavimą ir tapti agitatoriumi, raginančiu lietuvius jungtis į Vermachtą.

1943 metų liepos 8 dieną vyskupo J. Staugaičio žemiską kelionę nutraukė širdies smūgis. Nujausdamas artėjančią kelionės pabaigą, jis pasirūpino, kad jo įpėdiniu taptų žmogus, kuriuo visiškai pasitikėjo – kūnigas Vincentas Borisevičius. Tai, kad dėl įpėdiniu J. Staugaitis neapsiriko, galima buvo įsitikinti, kai vyskupas V. Borisevičius drąsiai pasirinko kankinio, bet ne tautos išdaviko kelią.

Nepaisant intensyvios veiklos, J. Staugaitis sugebėjo daug dėmesio skirti rašymui. Jis išleido septynias knygas ir paskelbė net pusketvirtą šimto straipsnių. Žymiausia jo knyga – trijų tomų grožinė apysaka „Tiesiu keliu“. Tai buvo atsakymas į Vinco Mykolaicio-Putino „Altorių šesėli“. Kartu ši knyga puikus paties J. Staugaičio gyvenimo apibūdinimas.

Po metų minėsime garbingą J. Staugaičio jubiliejų. Kaip derėtų jį išprasminti? Manau, svarbiausia, ką galime padaryti, – papasakoti apie ši didžiavyrį kitiems, priminti apie jį savo vaikams, anūkams ir, svarbiausia, patys turime drąsiai eiti tiesiu keliu, remdamiesi politiko ir vyskupo J. Staugaičio gyvenimu.

Andrius NAVICKAS

Kunigo Antano Dirvelės gyvenimas ir jo Golgota

Kunigas, pranciškonas Antanas Dirvelė – neabejotinai ryškiausia tarpukario Kretingos asmenybė, palikusi žymų savo neilgo, tačiau garbingo ir kartu tragisko gyvenimo pėdsaką.

Antanas Dirvelė gimė 1901 metais balandžio 3 dieną Šakių dekanato Slavikų parapijos Juodupėnų kaimo valstiečių šeimoje. Krikšto metu gavo šv. Antano vardą. Mokėsi Jurbarko „Saulės“ gimnazijoje, kurį baigės, vedamas savo pašaukimą, išstojo į Pranciškonų ordiną ir pasirinko vienuolišką Augustino vardą.

1923 metais išstojo į Kauno kunigų seminariją, kurios vadovybė, greitai pastebėjusi nėeilinius jaunuolio gabumus ir talentą, 1924 metais jį išsiuntė į Sileziją Vokietijoje, kur jis tęsė teologijos studijas ir priėmė amžinus vienuolio ižadus. 1928 metais po Vroclavo pranciškonų kunigų seminarijos baigimo kardinolo Bertrand buvo išventintas į kunigus. Grįžęs į Lietuvą gyveno Žaliakalnio vienuolyne Kaune, iš kur 1929 metais atvyko į Kretingos pranciškonų vienuolyną. Iš čia 1930 metais buvo išsiūtas misionieriumi į JAV, kur lankė išeivijos lietuvių parapijas, sakė pamokslus, rinko lėšas būsimos Pranciškonų gimnazijos statybai.

Grįžęs į Lietuvą buvo pa-skirtas Kretingos pranciškonų vienuolyno gvardijonu. Jis vyko pas popiežių Pijų 11 ir ieškojo palaikymo steigiant vienuolyno mokymo įstaigą. Lėšas gimnazijos statybai aukojo JAV lietuvių bendruomenė, pasauliečiai tretininkai, įvairios religinės ir visuomeninės organizacijos, pavieniai tikinjieji, teko pasinaudoti ir 200 tūkstančių litų banko paskola. Statybos darbai buvo pradėti 1932 metų gegužę, o tų pačių metų spalio 4 dieną jau įvyko modernaus keturių aukštų pastato iškilmingas atidarymas. Įsteigtos 3 gimnazijos klasės. 1933 metų vasarą Šv. Antano kolegijai buvo suteiktos valdžios gimnazijos teisės ir ji oficialiai imta vadinti privačia Pranciškonų ordino vyrų gimnazija. Šiandienos kretingiškiams su liūdesiu ir skausmu širdyje jau daugiau nei dešimtmetį stebint tebestatomą biblioteką ir jos statytojų konvulsijas, tų laikų gimnazijos statybos tempai, pačių statytojų entuziazmas, atsakomybė bei savo tikslų siekis susižavėjimą. O juk tai vyko prieš 83 metus, kai statytojų galimybės buvo gerokai kuklesnės. A. Dirvelė 1932–1939 metais buvo šios kolegijos rektoriumi. Taip Šv. Antano kolegija tapo

katalikų bažnyčios bei visos vi-suomenės reikšmingu kultūros ir dvasinio švietimo centru. Kolegijos veikla garsėjo visoje Lietuvoje. I gimnaziją būdavo priimami visi norintys mokytis vyrai. Norintieji tapti klierikais ir pranciškonų misioneriais gaudavo visišką išlaikymą. Po 4 klasių baigimo jie papildomai mokėsi Šv. Antano misijų kollegijoje ir baigę 5 klases galėjo stoti į pranciškonų noviciatą, kur mokslas truko vienerius metus. Baigę mokslus Kretingoje, būsimieji pranciškonai kunigai buvo siunčiami studijuoti į Italiją ir Vokietiją. Lėšas mokinį išlaikymui skirdavo įvairūs fondai ir privatus remėjai, kurių dalis buvo garbaus amžiaus išeivijos lietuviai. Tiems, kurie pageidavo grįžti į Lietuvą ir likusių gyvenimo dalį praleisti Kretingoje brolių pranciškonų ir seserų vienuolių globoje, 1934 metais A. Dirvelės pastangomis buvo pastatyta moderni prieplaudo, pavadinta Šv. Antano rūmais, kuriuos kretingiškiai netrukus pervaadinė Šv. Antano „nameiliu“. Moderniame 4 aukštų raudonų plytų pastate buvo gyvenamosios patalpos, kino salė, spaustuvė, spalvotas vitražais papuošta koplyčia. Prieš tai 1933 metais A. Dirvelės pasirūpino, kad pagal Prancūzijos Lurdo pavyzdį, šalia bažnyčios ir vienuolyno, Pastauninko upelio slėnyje, būtų įrengta lурdo grota, kurios pašventinime dalyvavo prezidentas A. Smetona ir dvasininkai bei maldininkai iš visos Lietuvos.

A. Dirvelė, savo pamokslais garsėjęs visoje Lietuvoje, rūpinosi ir savo pirmako garsaus pamokslininko Jurgio Parbrėžos (tėvo Ambrozijaus) atminimo įamžinimu. 1933 metais ant jo kapo pastatyta koplytėlė, papuošta iš Vokietijos atvežtomis vienuolio ir angelo skulptūromis.

1936 metais įvertinus A. Dirvelės nuopelnus Pranciškonų ordinui ir Kretingai, pranciškonai jį išrinko provincijolu. Jis buvo energingas, veiklus ir Kretingoje be galos populiarus žmogus, nevengęs dalyvauti miesto visuomeniniam gyvenime, šventėse, labdaros ir kultūriniuose renginiuose. Vieša paslaptis, kad išvaizdus kunigas ir vienuolis slaukdavo ir moterų dėmesio, o tai sukeldavo įvairių šnekų. Kaip ten bebūtų, 1939 metų rugsėjį vyriausioji pranciškonų vadovybė Romoje paskyrė naują vadovybę: provincijolu paskirtas Kazimieras Čepulis, o Kretingos Šv. Antano kolegijos rektoriumi – Justinas Vaškys. A. Dirvelei Kretingo-

je vietas nebeatsirado. Jis buvo paskirtas Pajūrio konvento vikaru. 1940 metais sovietams okupavus Lietuvą naujoji valdžia iš karto parodė savo požiūrį į dvasininkus. A. Dirvelė kartu su kitu pranciškonu broliu Liucijumi (Stasiu Martušiu) nusprenendė trauktis į Vokietiją. Deja, 1940 metų liepos 12 dieną jie abu buvo sulaikyti, mėginant pereiti TSRS–Vokietijos sieną. Tuo metu Kretingoje Šv. Antano namelyje savo štabą įkūrusi NKVD pasienio kariuomenė jau buvo sustiprinusi sienos su Vokietija apsaugą, aktyviai veikė ir jos agentai, siūlė savo paslaugas nelegaliai pervesti per sieną, ir norinčius tai padaryti atiduodavę į NKVD rankas. Suimtijei pasienyje būdavo kalinami Šv. Antano rūmuose įsteigtame kalėjime. Po suėmimo čia pateko ir šių rūmų statytojas A. Dirvelė, vėliau išvežtas į Kauno sau-gumo būstinę ir kalėjimą.

Lietuvos kariuomenės pulkininkas Jonas Petruitis savo prisiminimų knygoje „Kaip jie mus sušaudė“, rašo, kad patekę į NKVD saugumo kalėjimo kamerą, kur prieš jį kalėjo A. Dirvelė, ant sienos rado išbraižytą kryžių ir užrašą „Kun. Dirvelė, pranciškonas“. Kauno kalėjime A. Dirvelei ir kitiem dvasininkams teko atlakyti naktinius tardymus, pasiūlymus atsisakyti savo tikėjimo ir ižadų, tapti išdavikais, prisidendant prie Bažnyčios Lietuvos griovimo ir diskreditacijos. A. Dirvelė nepabūgo spaudimo ir grasinimų, laikėsi tvirtai, skelbė tikėjimo tiesas ir guodė kitus kalinius bei atlakdyvo savo kunigiską pareigą: paslapcia klausydavo išpažinčių, suteikdavo iš duonos pasidarytą Komunių.

Vilniuje gyvenantis inžinierius Antanas Skaisgiris su šios publikacijos autoriumi pasidalijo savo tėvo Juozo Skaisgirio, žinomo Lietuvos miškininko, politinio bei visuomenės veikėjo, prisiminimų fragmentais. J. Skaisgiris kartu su kitais Kauno kalėjimo kaliniais 1941 metų balandžio 1 dieną uždarytas į Stolypino vagono geležinį naru, buvo išvežtas į Maskvą, į kalinių persiuntimo kalėjimą. Savo prisiminimuose jis rašo: „Atvažiavome į Maskvą. Čia sugrūdo kaip silkes į statinę, į kalėjimo mašiną, literatūroje pramintą „juodu varnu“. Iškrauna mus „Krasnoje Pres-

Pranciškonų gimnazijos auklėtiniai Italijoje besiruošiant misijoms. Centre – A. Dirvelė, pirmas sėdi Jonas Petraitis, po karo ilgą laiką dirbęs Kretingos vidurinės mokyklos mokytoju. 1938 metai

nia“ persiuntimo kalėjime. Sumumis atliekama profilaktika, tokia kaip savo knygoje apie Štuthofo koncentracijos stovyklą rašė Balys Sruoga. Muišas, dantų pasta, šepetukas ir kitos namiškių dovanos kaip nereikalingos lekia į kampą. Kelnes tenka ranka prisilaikyti, kad nenusmukty. Taip esame paruošiami tolmai kelionei. Po kelių dienų, sudarius didelę kalinių siuntą, tarp jų – ir mus iš Kauno, pakrauna į prekinius vagonus su dviejų aukštų lentų narais. Kai malkų įmesdavo, tai pasikurdavome įrengtą krosnelę ir vagone buvo šilta, bet dažniausiai malakų bei anglų trūkdavo ir važiuodavome šaltyje. Vagone sutalpinta 40 įvairių tautybių žmonių iš įvairių vietovių. Su manimi iš Kauno vyko I. Skrupskelis, kunigas vienuolis A. Dirvelė, ekspremjeras L. Bistras ir kiti.

Po dviejų savaičių kelionės mes išlaipinami geležinkelio Kotlas–Vorkuta naujai statomoje Pečioros stotyje. Iš ten, naktį, lydimi apsaugos su šunimis, signalinėmis raketomis apšviečiančios kelia, pajudame pėsti šiaurės link ir tik pasiekę Kasju upę apsistojame pradėtuose įrengti mediniuose barakuose bei palapinėse. Tai vieta, kurioje mumis skirta gyventi ir dirbti. Sniego – metras. Pakeliui matėme daug barakų, apjuostų aukšta tvora su bokšteliiais kertėse ir brigadas kalinių, du sargybinius žygiojančius į darbą. Šioje vietoje pavaras ateina pavėluotai, gegužės pabaigoje...

Pradžioje mes dirbome gana laisvai ir maitino gana sočiai. Tik iš mūsų grupės kungiui Dirvelei pabėgus, sustipri-

no apsaugą...“ A. Skaisgiris prisimena iš savo tėvo pasakojimų girdėjės, kad A. Dirvelė nusprenendė pabėgti po to, kai jam sapne apsireiškė Švč. Mergelė Marija, ir tai jis suprato kaip pranašišką sapną, pradėjo dziovinti duoną ir kaupti maisto atsargas pabėgimui. Daugiau apie A. Dirvelės likimą iki 1943 metų Komijos lageriuose kalėjės J. Skaisgiris nieko negirdėjo. Apie jį neteko skaityti ir buvusių Komijos lagerių kalinių atsiminimuose. Veikiausiai jis netrukus buvo suimtas, nes įveikti tūkstančius kilometrų miškais ir pelkėmis iki Suomijos yra neįmanoma. O gal amžiams pasiliko Komijos miškuose? Tremtinys Algirdas Šerénas, gyvenęs Komijoje ir iš jos KGB archyvu savo asmeninių ryšių dėka sugebėdavęs gauti daug informacijos, 1997 metais buvo atvykęs į Kretingos muziejų pasistoriką J. Kanarską. Jis minėjo, kad A. Dirvelė mirė 1948 metais viename iš Komijos lagerių, žadėjo į Lietuvą parvežti jo lagerio bylą, kurią jis buvo matęs Vorkutos KGB archyvuose. Deja, jo planus sugriovė staigi mirtis, pakirtusi jį 1998 metais eilinės viešnagės Lietuvos metu. Lietuvos KGB archyvuose jokios medžiagos apie A. Dirvelė neišliko. Matyt, jis buvo išvežtas be teismo nuosprendžio. Šiuo metu gauti informacijos iš Rusijos KGB archyvų yra neįmanoma.

Viena aišku, kad sovietinė sistema susidorojo su iškiliu žmogumi, iki galo ējusiu nelengu dvasininko keliu ir tame kelyje neisdavusiu savo tikėjimo, išitikinimų bei dvasinių ir žmogiškų vertybų.

Romualdas BENIUŠIS

Tėvas ir septyni jo sūnūs

Tokie žodžiai tiktų pasakos pradžiai, tikintis laimingos pabaigos, kurios, deja, nebuvos. 1945-ieji – sunkūs pokario metai. Valdžia reikalavo mokesčių, duoklių, prievoļių ir panašių dalykų. Gyventojai nepatenkinti, vyrai slapstési miškuose, išsibėgėjo partizanų kova su kareiviais ir savais stribais, siautėjo enkavedistai, buvo vykdomi areštai.

Jurbarko valsčiaus Vertinų kaimo valstiečio Petro Švedo šeimoje didesnių permanentų lyg ir nebuvos. Turėjo 27 hektarų žemės, trobesius, gyvulių. Jau buvo užauginės septynis sūnūs: Simoną, Juozą, Rapolą, Petrą, Vladą, Praną, Mykolą. Trys iš jų buvovedę, gyveno žmonų namuose. Kaikuri turėjo amatus: Rapolas – staliaus ir dailidės, Petras – siuvėjo, Vladas mokėjo statyti trobesius. Gyveno pasitūrimai. Kaimynai paliudijo, kad Petro Švedo vaikai buvo turtinėjų manierų ir valdžios variacijų neklasė, nors tėvas ir liepė. Todėl 1945 metų birželio 26 dieną Jurbarko valsčiaus valdžia – Vykdomojo komiteto pirmininkas Čečkauskas, Žemės komisijos pirmininkas Stasys Kutka, partorgas Jonas Žikas, komsorgas Jonas Adomaitis, Raseinių apskrities Vykdomojo komiteto instruktorė Bronė Šimkienė (dalyvaujant atvykusiems Raseinių apskrities Komunistų partijos Karinio skyriaus vedėjui Vasilijui Dorojevui ir Ivanui Bogdavonui) svarstė „klausimą dėl Švedo Petro“ ir nutarė iš jo, kaip „liaudies prieso“, konfiskuoti ūkį – visą žemę, trobesius, gyvulių, žemės ūkio inventorių paimti į valstybinį žemės fondą, nes nevajosūnūs slapstési nuo kariuomenės, o jis pats priešinosi valdžios reikalavimams, netgi pareiškė įtarimus dėl pasikėsinimo sumušti apylinkės pirmininką.

Kai birželio 28 dieną trimis pastotėmis į Petro Švedo namus atvyko komsorgas Jonas Adomaitis, Vasilijus Dorojevas, Ivanas Bogdanovas ir 19–20 ginkluotų stribų, šeima buvo namie ir dirbo kasdienius darbus: Simonas ir Mykolas, parvežę lentų namo stogui ir klojimui, – valgė, Vladas pas kaimynę statė klojimą. Atvykusieji atliko krataj, bet, nieko neradę, pranešė, kad turtas konfiskuojamas. Rapolas nėjo pas kaimyną pasakyti, kas vyksta, ir klausė, ką jiems dabar daryti. Kaimynas atsakės, kad nieko nežino ir padėti niekuo negali. Grįžęs Rapolas norėjo išeiti iš namų, ir ėmė krauti į maišą staliaus įrankius. Vieinas stribų paklausė, kam jis juos ima, vis tiek išveš į Sibirą. Kitas patarė Rapolui bėgti, patikinės, kad nešaus. Rapolas ir

Petras išbėgo. Stribai ēmė nešti ir krautį į vežimus duoną, drabužius, jvairius daiktus, vesti iš gamyklu gyvulius. Petras Švedas Vasilijui Dorojevui pasakė: „Imkit mano turtą, kol jūs valdžia, bet greitai bus ir mūs“.

Nuo Mituvos upės pusės prasidėjo smarkus šaudymas – užpuolė partizanai. Spėjama, kad tai galėjo būti Petro Paulaičio, buvusio Jurbako gimnazijos mokytojo, partizanų grupė. Stribai, kiek atsišaudė, pabėgo. I namus atėjės Švedo sūnus Vladas kieme rado tėvą, brolius Simoną, Mykolą ir Petrą. Nespėjo paklausti, kas atsitiko, kai pamatė atvažiuojant kareivių mašiną. Jie, kas buvo sukrauta vežimuose, viską išsi-vežė. Susišaudymo metu buvo nušautas Pranas, jo kūnas rastas Petro Švedo kaimyno laukuose. Vieni kaimynai sakė, kad jis nusovė kareiviai, kiti – stribai.

Petras Švedas pabėgo į mišką. Po poros dienų, birželio 29-ąją, jis rado besislapstantį pirtelėje Mantvilų kaimė ir suėmė. Birželio 28-osios rytą namuose susitikę Švedo sūnūs – Simonas, Rapolas, Petras ir Mykolas, nutarė slapstytis. Sūnus Petras pasiprašė nakvynės pas Kažemékų kaimo gyventoją Juozą Stirbi, pas kurį klojime tą naktį buvo partizanai. Birželio 29 dieną, ieškodami Švedų, ten užklydo kareiviai. Po susišaudymo partizanai pasitraukė, o su jais ir Švedo sūnus Petras. 1945 metų liepos 9 dieną kareiviai „šukavo“ Kažemékų ir Eržvilko miškus. Partizanų ir kareivių susišaudymo metu, Prienlaukio ežero apylinkėse Švedo sūnus Petras, gimęs 1909 metais, žuvo. Kitas sūnus Mykolas vienas penkis mėnesius slapstėsi Kažemékų miške. Maisto turėjo – laukuose pasikasdavo bulvių, kai buvo šalta ar lijo – slėpėsi šieno kūpetose. Buvo susitikęs su partizanais. 1945 metų lapkričio 12 dieną suimtas naktį miške. Pas jį rado pistoleta, žiūronus, rankovės trispalvį raištį.

Švedos sūnus Simonas apie 15 dienų slapstési rugiuose prie namų. Po to klajojo po Tauragės apskritį – éjo į kaimą į kaimą, atlikdamas samdomus darbus. Sulaikytas 1945 metų gruodžio 25 dieną Valuckų kaime.

Petro Švedo sūnus Rapolas, išbėgęs, ir išgirdęs šaudymą namų pusėje, nakvojo miške. Žmonai pasakės, kad gyventi čia jau negalės, išėjo ir slapstydamasis dirbo staliumi. 1946 metų sausio pabaigoje Jurbarko valsčiuje sutiko Petro Paulaičio partizanus ir istojo iš būrių. Turėjo Kuosos, Kėkštostslapyvardžius, ginklą. Buvo eilinis partizanas. Pablogėjus sveikatai

– skaudėjo koją, todėl kartkartėmis išeidavo iš būrio ir vėl grįždavo. Rugpjūčio būrys buvo išsklaidytas, ir Rapolis daugiau negrįžo. Slapstési miške ir kaimuose, kur jis rėmė pažystamis ir nepažystamis žmonės. Pavyzdžiu, penkias savaites miške ji maitino Montvilų kaimo gyventojas Antanas Valenčius, o kitas rėmė, nepasisakydamas savo pavardės. Tačiau 1946 metų lapkričio 11 dieną Montvilų kaimė pas Vytautą Škeršpily Rapolis buvo išduotas. Jis buvo suimtas kareivių pasaloje.

Tėvą Petrą Švedą ir jo sūnus Mykolą, Simoną bei Rapolą kamantinėje tardytojai nesigilino į ūkio konfiskacijos priežastis, kurios lėmė tolesnius įvykius. Jurbarko rajono Vydomojo komiteto 1960 metų pažymoje rašoma, kad Petro Švedo visi septyni sūnūs ir „visa kita šeima“ 1945 metais pasitraukė į ūkio, vengdama šaukimą į armiją. Ūkis liko be šeimininko, todėl buvo perduotas Liaudies švietimo skyriui.

Suimtieji buvo kaltinami vien dėl partizaninės veiklos. Petras Švedas žinodamas, kad jo trys sūnūs priklauso partizanų būriui, ne tik nepranešė NKVD, bet juos maitino, padėjo, nors tuo laiku nei tėvas, nei sūnūs su partizanais nebuvò susiję. Kad Švedai nebuvò susiję su partizanais – tėvas ir jo sūnūs gyveno namuose ir sąžiningai dirbo ūkyje, niekur nesislapstė – liudijo kaimynai. Tačiau V. Dorojevas „žinojo“ geriau. Jis teigė, kad ūkio konfiskacijos metu Petro Švedo sūnūs patys suorganizavo užpuolimą, buvo susiję su „banda“. Visi išėjo į mišką. Jis apibūdino šeimą kaip „buožinę ir banditinę“, neva Švedai šaudė žmones.

Vykstant Petro Švedo sūnų Mykolo ir Simono tardymui, padėtį apsunkino minėta Bronė Šimkienė, apibūdinusi ūkio konfiskacijos aplinkybes taip: 1945 metų liepos 6 dieną jis, jos vyras Pranas Šimkus – Šimkaičių Vykdomojo komiteto pirmininkas ir du stribai buvo nuvykę į Paišlynų kaimą organizuoti laiško Stalinui pasirašymą. Grįžtant Gečių kaimė juos apšaudė partizanai. Pranas Šimkus žuvo, stribai pabėgo, o jis pati atbėgo į Leono Kasparaičio kaimą ir pasislėpė šiaudų krūvoje. Liudydama saugumui, teigė, kad gerai išidėmėjo 24 partizanų veidus, o tarp jų – Mykolą ir Simoną. Apklaustas ūkio šeimininkas Leonas Kasparaitis liudijo, kad vargu, ar jis galėjo partizanų veidus matyti – apšaudymas vyko iš toli, o atėjus partizanams į kiemą, Bronė buvo giliai išsiraususi į šiaudus.

Nepaisant to, kad nei tėvas

Petras Švedas, nei sūnūs Mykolas ir Simonas neprisipažino kaltais, 1946 metų gegužės 17 dieną karinės tribunolas nuteisė tėvą P. Švedą – 10 metų lajerio, 5 metams tremties ir turto konfiskacija; sūnų Mykolą Švedą – 15 metų katorgos, 5 metams tremties ir turto konfiskacija, sūnų Simoną Švedą – 20 metų katorgos, 5 metams tremties ir turto konfiskacija. Rapolis Švedas mirė 1949 metų liepos 24 dieną „Stepnoj“ lageryje Karagandos srityje. Vladas ir Juozas Švedai slapstési, o 1946 metų sausį užsiregistravo Jurbarko saugume.

Aišku Petro Švedo ir jo sūnų likimas buvo lašas jūroje, palyginus su lietuvių tautą ištikusia nelaimė. 1945 metais Lietuvoje buvo suimtas 41 tūkstantis žmonių, miškuose veikė virš 17 tūkstančių partizanų, kurių apie 10 tūkstančių žuvo.

Giedrė KILIKEVIČIENĖ

Dėl paramos memorialinio paminklo statybai Kryžkalnyje

Praėjo 25 metai, kai atkūrėme Lietuvos nepriklausomybę. Tačiau iki šiol Lietuva nėra deramai pagerbusi už Laisvę kovusių ir gyvybę paaukojusių savo sūnų atminimo.

Kryžkalnyje kunigo, prelato Alfonso Svarinsko iniciatyva iš paaukotų lėšų pradėtas statyti memorialinis paminklas, skirtas tūkstančių žuvusių partizanų atminimui.

Memorialinio paminklo statybos finansavimui ir statyba rūpinasi Lietuvos laisvės kovos sajūdis (LLKS). Šiuo metu statybai sukaupta ir panaudota 56 719,54 euro (195 841,23 lito). Darbų užbaigimui reikia dar apie 159 300 eurų (550 031 lito).

Maloniai prašome, pagal jūsų galimybes, finansiškai paremti memorialo statybą. Pinigus galite pversti į LLKS (Sodų g. 3, LT-35009 Panevėžys, įmonės kodas 290770650) tikslinę sąskaitą Swedbank AB Nr. LT32 7300 0101 0944 8557. Pageidautina nurodyti, ar sutinkate, kad jūs įmonė ar jūs asmeniškai, kaip memorialo statybos rėmėjai, būtumėte jamžinti memoriale.

Ačiū už jūsų gerumą.

Lietuvos laisvės kovos sajūdis

Skelbimai

Lapkričio 22 d. (sekmadienį) 13.30 val. Telšių suaugusiųjų mokyklos salėje (S. Daukanto g. 17) įvyks LPKTS Telšių filialo ataskaitinis rinkiminis susirinkimas – konferencija. Turėkite nario pažymėjimą, galėsite sumokėti nario mokesčių ir užsisiųkyti „Tremtinį“.

12 val. Šv. Mergelės Marijos į Dangų Ėmimo bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už mirusius ir gyvus buvusius politinius kalinius ir tremtinius.

Lapkričio 14 d. (šeštadienį) 12 val. Telšių r. Eigirdžių parapijos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už Telšių r. Laukštėnų miške sovietų nužudytiems Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės štabo narius ir vadą Igną Česnā-Žentą. Po pamaldų šalia Laukštėnų šventinsime skulptoriaus Osvaldo Neniškio sukurta paminklą. Giedos Telšių buvusių tremtinii choras, vairinsimės kareiviška koše.

Lapkričio 22 d. (sekmadienį) Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje vyks Kariuomenės dienos minėjimas ir konferencija „Vardan Dievo, Tėvynės ir Laisvės“.

12 val. šv. Mišias aukos vyskupas Jonas Kauneckas. Po šv. Mišiukalbėsvyskupas Jonas Kauneckas, Šilalės Simono Gaudēšiaus gimnazijos istorijos mokytojas metodininkas Bijūnas Paulius, LPKTS valdybos narė Loreta Kalnikaitė, Laisvės kovų dalyvis, Kalbos premijos laureatas, Šilalės Garbėspilietas Albinas Kentra, vienasišmons. A. Svarinsko atsiminimų knygos redaktorių prof. habil. dr. Donatas Stakišaitis, jaunimo sambūrio „Pro Patria“ narė Santa Kančytė.

Šv. Mišiose ir renginio metu giedos Gailestingumo šventovės jaunimo ansamblis iš Vilniaus.

2015 m. lapkričio 11 d.

Pro memoria

Eidamas 92-uosius metus lapkričio 8-ąjį mirė antisovietinio ir antinacinio pasipriešinimo veikėjas, 1941-ųjų Birželio sukilimo dalyvis, buvęs tremtinys ir politinis kalinys, inžinierius elektrikas, technologijos mokslų daktaras, politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ įkūrėjas ir ilgametis vadovas Mindaugas Julius Bloznelis.

Gimė Mokinėje. 1942–1945 m. studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Technologijų fakultete, dalyva-

Mindaugas Julius Bloznelis

1923–2015

vo „Lietuvių fronto“ antinaci-niame pasipriešinime, buvo vienas iš 1944 m. pabaigoje įkurto pogrindinės antisovietinės organizacijos „Lietuvos išlaisvinimo taryba“ steigėjų ir vadovų. 1945 m. suimtas, iki 1954 m. kalintas kalėjimuose ir lageriuose. Nuo 1954 m. gyveno tremtyje Magadane. 1958 m. gržo į Lietuvą. 1963 m. baigė Maskvos politechnikos institutą. Nuo 1975 m. technikos mokslų kandidatas. 1964–1970 m. dėstė Kauno politechnikos institute, 1973–1990 m. dirbo Energetikos institute, 1990–1994 m. dėstė Vytauto Didžiojo universitete. Dešimties išradimų autorius.

1989 m. dalyvavo atkuriant Lietuvių katalikų mokslų akademiją, 1992–1997 m. buvo jos centro valdybos mokslinis sekretorius, nuo 1998 m. – Kauno skyriaus pirmininkas. 1989 m. įkūrė Lietuvos politinių kalinių bendriją „Kolyma“ ir jaivadova-

vo iki 2007 m. 1990 m. JAV fondo lietuviškai kultūrai ugdyti „I Laisvę“ Lietuvos filialo steigėjas, valdybos narys. 1990 m. kartu su Petru Plumpa ir Arimantu Raškiniu atkūrė katalikų savaitraštį „XXI amžius“, redagavo pirmuosius jo numerius. 1994 m. su kitais atkūrė žurnalą „Naujoji Romuva“. Nuo 2001 m. vadovavo rezistencinio paveldo bendrijai „Atmintis“.

Parašė knygas „Lietuvos išlaisvinimo taryba“ (1997), „Neramūs metai“ (2007), „Lietuvių frontas“ (dvi dalys, 2008 ir 2012). Dalyvavo raštant ir sudarant daug kitų knygų ir publikacijų, daugiausiai istorinėmis rezistencinėmis temomis.

Palaidotas gimtosios Merkinės kapinėse.

Užjaučiame žmoną Laimutę, dukterį Laimą, sūnų Mindaugą, giminės ir artimuosius.

LPKB „Kolyma“ valdyba

Albinas Slavickas

1927–2015

Lapkričio 8-ąjį Amžinybėn išėjo poetas, publicistas ir dainų kūrėjas Albinas Slavickas.

Gimė 1927 metų rugpjūčio 14 dieną Marijampolės aps. Kalvarijos valsč. Kauniškių k. ūkininkų šeimoje. Studijavo Lietuvos žemės ūkio akademijoje. Dirbo agronomu, vėliau jam buvo patikėtos Raseinių žuvininkystės ūkiodirektorius, Alytaus rajono žemės ūkio valdybos viršininko pareigos.

Brestant Lietuvos Atgimimui, išėjęs į užtarnautą polissi, Albinas Slavickas Kaune įkūrė kraštiečių klubą „Sūduva“ ir ilgą laiką jam vadovavo. Savo kūrybos pradžia laikė 1962-uosius, kai pradėjo lanstyti Raseinių rajono literatų būrelį. Jo posmaių įvairūs kompozitoriai sukūrė apie 40 dainų, įvairiai laikotarpiais skambėjusi per Lietuvos radiją ir TV. Autorius kūrybą spausdino „Jaunimo gretos“, „Literatūra ir menas“, „Kalba Vilnius“, „Valstiečių laikraštis“, „Naujasis kelias“ (Raseiniai), vėliau – dienraštis „Lietuvos aidas“, ménraštis „Gintaro gimtinė“, savaitraštis „Tremtinys“ ir kt.

Atgimimo metai žymiai da-

limi apsprendė naują Albino Slavicko kūrybos kryptį, temas ir gal net leido atrasti sau artimesnes saviraiškos priemones. Istoje iš Lietuvos nepriklausomų rašytojų sąjungą, kelias kadencijas buvo renkamas LNRS valdybos nariu, valdybos pirmininko pavaduotoju.

Išamžinojo šalo Sibire parvezus giminaičių palaikus, kurie atgulė gimtojoje žemelėje, Albino Slavicko kūrybinėje veikloje įsivyravo Lietuvos partizanų, politinių kalinių ir tremtinų jamžinimas literatūroje. Išleido per 20 knygų: „Einu per žemę“ (eilėraščiai, 1990), „Viešpatie, sugrąžink Tėvynę“ (apybraižos, 1991), „Palikę kančią“ (eilėraščiai, 1992), „Ženklai tyloje“ (eilėraščiai, 1994), „Klevui žydėjimo viltį“ (eilėraščiai, 1997), „Viltim kylančios žolės“ (proza, 1998), „Žuvinto muzikantai“ (poema, 1999), „Laukimo ugniaukurai“ (eilėraščiai, 2000), „Lygumos pabudo“ (apysakos, 2001), „Nukirsto lazdyno žiedas“ (miniatiūros, 2002), „Kapai be kryžių, kryžiai be kapų“ (2009), „Kaime po liepom“ (2011), „Kad ašara neverktų“ (2013) ir kitas.

Už daugiaplanę kūrybą bu-

Pro memoria

vo apdovanotas dr. N. Bataitytės-Glažė literatūrinio fondo (JAV, Los Andželas) S. Bataičio premija (1998), pripažintas daugelio literatūrinų konkursų laureatu bei prizininku. Kūrybinė ir visuomeninė Albino Slavicko veikla įvertinta LR Kultūros ministerijos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos, Kauno ir Marijampolės apskričių, Kauno miesto vadovybės padėkomis, Kauno m. savivaldybės Santakos garbės ženklu (2010). Jam buvo suteiktas ir Lietuvos nepriklausomų rašytojų sąjungos Garbės nario vardas.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį Reginą, sūnų Zenoną, giminės ir artimuosius.

Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos valdyba

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com,

Redaktorė Jolita Navickienė.
Redakcija: Austėja Žostautaitė, Vesta Milerienė.
Maketavo Ignas Navickas

Įmonės kodas 3000 32645
Ats./sąsk. Nr.LT18 7044 0600 0425 8365,
AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2160 egz.

Kaina
0,58 euro

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Algirdas Šalkauskas
1922–2015

Gimė Kaune, policininko šeimoje. Dėl tévo tarybos teko dažnai keisti gyvenamają vietą – mokėsi Alytaus, Šiaulių, Mažeikių mokyklose. 1941 m. šeima buvo areštuota ir ištremta. Mama, močiutė ir Algirdas buvo išvežti į Altajaus kr. Ongudajaus r. Tengos k. Tėvas atskirtas ir išvežtas į Krasnojarsko kr. Lagerius, kur 1943 m. Kansko kalėjime mirė. 1947 m. su mama slapta grįžo į Lietuvą, bet buvo suimti ir nuteisti 3 m. lageriui. Algirdas kalėjo ir dirbo Komosolsko prie Amūro lageriuose, Baikalo-Amūro magistralės statybose. Atlikės bausmę 1951 m. grąžintas į tremties vietą. Tremtyje vedė tremtinę lietuvių tėvaitę. Gimė sūnus ir dukte. Algirdas Gorno Altajske baigė statybos meistrų mokyklą ir dirbo statybos darbų vykdymo. 1968 m. visa šeima grįžo į Lietuvą. Apsigyveno ir įsidarbino Trakų r. Daugirdiškių tarybiniamė ūkyje darbų vykdymo. Vėliau – tiekėju-ekspeditoriumi. 1983 m. persikelė į Rumšiškes. Aktyviai dalyvavo patriotinėje veikloje, dainavo vyrų ansambluje „Rumšiškių senjorai“, giedojo bažnyčios chore.

Palaidotas Rumšiškių kapinėse.

Aldona Šalkauskiene

Pranas Uktveris
1938–2015

Gimė Klaipėdos aps. Gargždų valsč. Šakinių k. ūkininkų šeimoje, auginiusioje penkis vaikus. 1951 m. šeima ištremta į Krasnojarsko sr. Ačinskio r. M. Čeriomušką. Sibire teko gyventi sunkiomis sąlygomis, iš ten buvo paimtas į kariuomenę. Į Lietuvą grįžo 1961 m. Plungėje baigė aštuonmetė mokyklą, Rietavo ŽŪT įgijo energetiko specialybę. Iki pensijos dirbo energetiku Plungės rajone. Prasidėjus Atgimimui įsijungė į tremtinų organizacijos veiklą, kartu su žmona Stasele pradėjo dainuoti Plungės buvusių tremtinų chore „Tėvynės ilgesys“. Užaugino dvi dukteris.

Palaidotas Plungės rajono Kulų seniūnijos kapinaitėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterę šeimas, artimuosius.

LPKTB Plungės skyrius,
choro „Tėvynės ilgesys“ kolektyvas

Pranas Brazauskas
1927–2015

Gimė Tauragės aps. Šilalės valsč. Obelyno k. ūkininkų šeimoje. 1950 m. už antisovietinę veiklą buvo areštuotas, kalintas Tauragės, Šilutės kalėjimuose. 1952 m. nuteistas 5 m. laisvės atėmimo. Kalėjo Tiumenės sr. lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1953 m. apsigyveno tėviškėje. Sukūrė šeimą, užaugino du sūnus ir dukterį. Gyveno Šilalėje. Dirbo statybose.

Palaidotas senosiose Šilalės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, vaikaičius, broli, giminės ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Užjaučiame

Mirus politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ ilgamečiam pirmininkui Mindaugui Blozneliui, nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį, sūnų, giminės, artimuosius, bendražygius.

LPKTs valdyba

Mirus poetui, rašytojui, „Tremtinio“ talkininkui Albinui Slavickui nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų, giminės, artimuosius, jo kūrybos skaitytojus.

LPKTs valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

„Tremtinis“ remia
„Lietuvių fondas“

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O J I S
R È M I M O
F O N D A S

Žvakutės partizanams

Prie kryžiaus Kiauklių kaimė Šiaulių rajone

Prie paminklo Mikutaičių kaimė Šiaulių rajone, kur perlaidotas 21 partizanas, sušaudytas 1945 metais

Prie kryžiaus Mažaičių kaimė Šiaulių rajone 1949 metais žuvusiems broliams Vytautui, Vaclovui ir Juozui Maskaliūnams

Šviesų lapkričio 5-osios ryta autobusas pilnas LPKTS Kuršėnų filialo narių ir Pavenčių mokyklos mokinį lydimų tikybos mokytojo Remigijaus Čepo išvykome lankytį partizanų žūties vietų esančių Gruzdžių seniūnijoje. Pirmiausia aplankėme Mikutaičių kaimą, kuriame 1999 metais iš žvyro karjero buvo iškasti ir perlaidoti 21 partizano palaikai, sušaudyti 1945 metais. Iš ten važiavome į Kiauklių kaimo kapinaites, kur palaidoti partizanai: broliai Edwardas ir Vaclovas Kazlauskai, Antanas Vilčinskas, Juozas Arlauskas, Martišius. Toliau keliamėme į Kinkių kaimą. Ten, 1946 metų gruodžio 22 dieną žuvo Augustinas Čeparas, Albinas Kaveckas, Antanas Lileika, broliai – Liudvikas ir Juozas Stoniai, Vilius Vokietaitis, Albertas Dibolis, Stasys Žalys ir Juozas Kiriliauskas. Augustinas Čeparas sužeistas bandė pabėgti į mišką, tačiau jį sudraskė stribų šuo. Vėliau ap-

lankėme dar vieną partizanų žuvimo vietą esančią Mažaičių kaimę. Šioje vietoje 1949 metais sausio 6 dieną buvo nušauti trys broliai: Vytautas, Vaclovas ir Juozas Maskaliūnai. Prie kiekvieno paminklo uždegėme žvakutes, susikaupėme maldoje.

Visų paminklų autorius, buvęs miškininkas ir kraštotoirininkas Leonas Skėrys labai sudomino išvykos dalyvius pasakojimu apie kautynes ir žūties vietas. Mokiniai liko sužavėti gyvają istoriją.

Kuršėnų kapinėse aplankėme palaidotų šviesuolių: pirmoji lietuviško kalendoriaus leidėjo, publicisto, vertėjo, poeto Lauryno Ivinskio, profesoriaus, filologijos mokslo daktaro Vytauto Vitkausko kapus, taip pat stabtelėjome ir pagerbėme jau Atgimimo metais mirusiu partizanų ir tremtinių kapus. Juk turime branginti ir gerbti tuos žmones, kurie vardinės tėvynės paaukojo savo gyvybę.

Eugenija DRAGŪNIENĖ

Iš pilietiško jaunimo kvietimą aktyviai atsiliepė Panevėžio politinių kalinių ir tremtinių sajungos filialas, Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio skyrius, choro „Likimai“ nariai, remiami akcijos globėjos, LR Seimo narės Rasos Juknevičienės.

Spalio 29 dienos rytą, prie Atminimo sienelės šalia Panevėžio Švenčiausiosios Trejybės bažnyčios rinkosi renginio dalyviai. Švieta svarbi panevėžiečiams. Dar 1994 metais iš Vilniaus pakvietus surinkti žuvusių ir Sibire mirusiu buvusių žmonių sodybų akmenis. Žmonės rinko, surašė vardus ir pavardes ant akmenelių ir sunėsė į Kristaus Karaliaus katedros šventorių. Deja, preidentui A. Brazauskui nerūpėjo žmonių skausmo aidas. Akmenys apaugo žole šventoriuje, o niekas Vilniuje nesiruošė statyti iš jų paminklo žuvusiesiems. Tas A. Brazauskų palikimas išliko iki šių dienų. Ir šiandien, po 25 metų Laisvės dar nėra paminklo Lukiskių aikštėje Lietuvos valstybės atkūrėjams.

Panėžiečius išskaudino tokia nepagarba artimųjų likimui. Po šešerių metų tuometinis LPKTS Panevėžio filialo pirmininkas Pranas Pocius ėmėsi iniciatyvos taisityti padėti. Ačiū architektui Alfonsui Šironui, kuris ėmėsi projektuoti Atminimo sienelę ir Pranui Pociui, nepabūgusiam visų rūpescių statybos metu. Sienelėje įamžinti 446 šeimų narių vardai.

2001 metų spalio 21 dieną paminklą pašventino Panevėžio vyskupas Juozapas Preikšas. Atidengimo iškilmėse dalyvavo LR kariuomenės vadas, generolas majoras Jonas Kronkaitis, LPKTS pirmininkas, LR Seimo narys Povilas Jakučionis, LPKTS valdybos

Pagerbėme išėjusiuosius Amžinybėn

Jau tapo tradicija Vėlinių dieną LPKTS Šiaulių filialo nariams susirinkti Šiaulių miesto Ginkūnų kapinių tremtinių sektoriuje pagerbti išėjusiuosius Amžinybėn. Susirinkome prie Didžiojo Kryžiaus, uždegėme žvakutes, padėjome gėlių, pasimeldėme. Gražiai skambėjo choro „Tremtinys“ atliekamos giesmės. Aplankėme neseniai Amžinybėn išėjusio choro seniūno, kitų kapus. Iš kiekvieno dalyvavusiojo skrido

Uždeklė žvakutę...

pirmininkas Antanas Lukša, Lietuvos Sąjūdžio tarybos pirmininkas, LR Seimo narys Rytas Kupčinskas ir LR Seimo narė Rasa Juknevičienė, kuriai esame nuoširdžiai dėkingi už puikią šiandieninę išvyką partizanų šlovės keliais.

Gražią, giedrą, nors ir šaltoka dieną pagerbę „Tautos giesme“ ir „Amžinojo atilsio“ maldą žuvusių ir mirusiu atminimą, uždegę žvakutę, išvykome į Raguvą.

Prie paminklo buvusioje Milinsko pelkėje mes, maždaug šimtas išvykos dalyvių, pagerbėme 1944–1953 metais žuvusius partizanus, kurių 127 pavardės minimos paminklinėje lentoje. Paminklas pastatytas pagal architekto D. Nainio projektą 1990 metų lapkričio 11 dieną. Deja, kaip ir daugelį kitų, būtų metas restauruoti. Nejaugi mūsų valstybė tokia vargana, kad nebegali skirti nors kiek lėšų remontui?

Iš Raguvos važiavome į Vadoklių miestelį. Čia žuvusiems Vyčio apygardos partizanams, rėmėjams ir ryšininkams Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro iniciatyva 2006 metų spalio 29 dieną pastatytas skulptoriaus Gedimino Karaliaus sukurtas paminklas.

Gražiai sutvarkyta aplinka. Puikus ir išpūdingas paminklas su užrašu „Vyčio apygardos partizanams. 1944–1953“. Tik apmaudu, kad toks paminklas pastatytas nedėkingoje vietoje, nuošalyje. Buvo prašoma paminklą statyti Panevėžio mieste, to prašė net miesto meras Vitas Matuzas ir apskrities viršininkas Tomas Josas, tačiau statytojai buvo kurti visiems prašymams. Prie šio išvaizdaus paminklo nusifotografavome, o jo papédę papuošė-

me žvakių ugnelėmis.

Važiavome toliau. Mūsų svetingailaukė Ramygala, garėjanti partizanų žygiais istorijos vingiuose. Šio miestelio centre žymintis garsią praeitį stovi 1994 metų rugpjūčio 7 dieną skulptoriaus K. Kisieliaus pastatytas paminklas, skirtas Vyčio apygardos partizanų niekinimo vietai atminti. Paminklo objektais simbolizuojama Motiną – Lietuvą. Ramygaloje žygio dalyviai buvo pakvieti pasivašinti kareiviška koše ir bandelėmis su arbata, Jis buvo ypač skani po žvarbaus vėjo „paglostymo“. Pagerbę partizanų atminimą žvakelėmis, daina ir maldos žodžiais, išvykome į Krekenavą. Prieš pat miestelį sustojome. Švenčiuliškių kapinėse, kur prie dailaus Jono Žilevičiaus iniciatyva „išdygusio“ paminklo, skirto žuvusiems 36 Vyčio apygardos partizanams uždegėme žvakutę. Paminklas, statytas 1991 metais, jau prašyti prasosi valdžios atstovų dėmesio priežiūros atžvilgiu.

Toliau važiavome į patį miestelį. Po Rasos Juknevičienės kalbos prie tautodailininko P. Vainausko ir kalvio A. Šalkausko koplystulpio pagerbėme 1945–1951 metais žuvusius partizanus.

Visos kelionės metu – pravažiavome apie 100 kilometrų – Panevėžio buvusių politinių kalinių ir tremtinių chorą „Likimai“ dainomis ir maldos žodžiais lydėjo mūsų kelionę. Likome dėkingi choro dalyviams, jo vadovei Giedrei Baltrušienei, išvykos organizatorėi Justinai Savickaitėi, o ypač akcijos globėjai ir rėmėjai, lydėjusiai visos kelionės metu, LR Seimo narei Rasai Juknevičienei.

Algirdas BLAŽYS

„Tremtinys“ nariams ir vienkiemis buvusiems tremtiniams, atvykusiemis pagerbti išėjusiųjų atminimo.

Valerija
JOKUBAUSKIENĖ,
LPKTS Šiaulių filialo
pirmininkė

